04/12/2024

Οι δίδυμες Κρύπτες της Αγίας Βαρβάρας στη Βοιωτία

/ Γνώμες

Θα περίμενε κανείς πως στη Βοιωτία με τα πάμπολλα χριστιανικά μνημεία, ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγονται παγκοσμίως γνωστοί περικαλλέστατοι ναοί και περίλαμπρα καθολικά μοναστηριών, το κάλλος της βυζαντινής τέχνης θα εξαντλούνταν σε αυτά τα μνημεία, και οι οικοδομικές βάσεις θα ήταν μόνο για την υποστήριξη τούτων των μνημείων που σαν άτλαντες κλήθηκαν να κουβαλήσουν στις πλάτες τους.

Ο λόγος για τους υπόγειους ναούς δυο μοναδικών Καθολικών αρρήκτως συνδεδεμένων μεταξύ τους, της Μονής του Οσίου Λουκά και της Μονής του Αγίου Νικολάου Καμπιών. Αντιγραφή του πρώτου το δεύτερο, μικρογραφία το δεύτερο του πρώτου, πρότυπο του δευτέρου το πρώτο. Η ομοιότητα δεν σταματάει εδώ, αλλά συνεχίζεται και στη βάση. Στην Κρύπτη της Αγίας Βαρβάρας στηρίζεται το Καθολικό του Οσίου Λουκά, στην Κρύπτη της Αγίας Βαρβάρας στηρίζεται και το Καθολικό του Αγίου Νικολάου Καμπιών. Άλλωστε η Μονή Καμπιών ήταν μετόχι της Μονής του Οσίου Λουκά.

Η Κρύπτη του Οσίου Λουκά

Η Κρύπτη της Αγίας Βαρβάρας της Μονής Οσίου Λουκά στηρίζει το ογκώδες οκταγωνικό Καθολικό με τον πεντάμετρο σε ύψος τρούλο. Θα περίμενε, λοιπόν, κανείς πως η βάση για να στηρίξει το βάρος ενός τόσο μεγάλου ναού αλλά και λόγω του επικλινούς εδάφους με τις συνεχείς στοές, θα υστερούσε σε τεχνική αρμονία και αρχιτεκτονική κομψότητα. Αψευδής, όμως, μάρτυρας η ίδια η Κρύπτη.

Δέκα σταυροθόλια έχει η Κρύπτη διακοσμημένα με σαράντα μορφές Αγίων σε σχήμα μεταλλίου. Όλη η οροφή της Κρύπτης δίχως σπιθαμή επίπεδης επιφάνειας· βάλθηκε η βυζαντινή τέχνη να λειάνει κάθε επίπεδη επιφάνεια της Κρύπτης στρογγυλεύοντάς την για να αντέξει το βάρος που κουβαλάει, λες κι από ’κει κάτω, από τη σκιά του μεγάλου ναού να θέλει να διδάξει τον καθένα μας: «λείανε την επίπεδη επιφάνειά σου και στρογγύλεψε τις αιχμηρές άκρες του εγωϊσμού σου και θα δεις πως θα μπορείς να σηκώνεις τα βάρη της ζωής και πως η καρδιά σου θα χωράει όλους και σε όλους». Τι πίστη! Τι τέχνη! Θεραποινίδα της πρώτης η δεύτερη.

Η Κρύπτη της Αγίας Βαρβάρας στεγάζει εντός της τον τάφο του ιδρυτή της

Μονής, του Οσίου Λουκά, αφού στο χώρο αυτό ήταν το κελί του, όπου και ετάφη. Ενόσω ακόμη ο Όσιος Λουκάς ζούσε, άρχισε να κτίζει την Εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας (σήμερα είναι αφιερωμένη στην Παναγία), την οποία τελείωσαν οι συμμοναστές του Οσίου δύο χρόνια μετά το θάνατό του. Δεν γνωρίζουμε πότε η Εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας αφιερώθηκε στην Παναγία και αντίστοιχα η Κρύπτη στην Αγία Βαρβάρα. Πάντως ο Όσιος Λουκάς τιμούσε και ευλαβούνταν την μεγαλομάρτυρα Αγία Βαρβάρα.

Η Κρύπτη του Αγίου Νικολάου

Και η Κρύπτη κάτω από το Καθολικό του Αη Νικόλα στα Καμπιά κι αυτή είναι αφιερωμένη στην Αγία Βαρβάρα και πανομοιότυπη του Αη Λουκά. Αν το Καθολικό του Αγίου Νικολάου είναι αντιγραφή του Καθολικού του Οσίου Λουκά, η Κρύπτη είναι πιστή αντιγραφή του σχεδίου και της διάταξης της Κρύπτης του Οσίου Λουκά. Και ετούτη η Κρύπτη αποτελεί βάση για το λιθοδομημένο Καθολικό του Αγίου Νικολάου, που λόγω του επικλινούς εδάφους κλήθηκε να σηκώσει πάνω της όλο το βάρος του Ναού. Αποτελείται από δέκα άριστης τέχνης σταυροθόλια με νευρώσεις και κοσμείται με τοιχογραφίες του 13ου αιώνα. Είναι πιθανόν αφού πήρε το σχέδιο από την αντίστοιχη Κρύπτη του Οσίου Λουκά από εκεί να πήρε και την αφιέρωση στην Αγία Βαρβάρα.

Δύο Κρύπτες της Αγίας Βαρβάρας λίγα χιλιόμετρα μακρύτερα η μια από την άλλη βαστάζουν πάνω τους δυο λαμπρά Καθολικά παγκοσμίως γνωστά, τα οποία πολλά χρόνια μελετούσαν και για ακόμη περισσότερα θα μελετούν οι ερευνητές, θα

θαυμάζουν οι περιηγητές και θα προσκυνούν οι προσκυνητές.

Πηγή: pemptousia.gr